

Αριθμός 142/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Χαράλαμπο Καλαματιανό, Ειρήνη Καλού, Σοφία Ντάντου και Γεώργιο Χοϊμέ, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 22 Σεπτεμβρίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσείοντος: Β. Κ. του Γ., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Νικόλαο Μίκο, που δεν κατέθεσε προτάσεις.

Της αναιρεσίβλητης: Ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρείας με την επωνυμία "...", που εδρεύει στη ... και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Δημήτριο Ντανάκα.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 1-11-2007 αγωγή της ήδη αναιρεσίβλητης, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών.

Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 5190/2008 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 6266/2011 του Εφετείου Αθηνών.

Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί ο αναιρεσείων με την από 20-11-2013 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω.

Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Σοφία Ντάντου διάβασε την από 15-9-2017 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε την παραδοχή του πρώτου λόγου αναίρεσης και την απόρριψη του δευτέρου.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσείοντος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης, ο πληρεξούσιος της αναιρεσίβλητης την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά το άρθρο 6 παρ. 1 της ...1978 κανονιστικής απόφασης του Υπουργού Εμπορίου, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 παρ. 5 του ν. 489/1976, η ασφαλιστική σύμβαση ισχύει για την ασφαλιστική περίοδο που ορίζεται στο ασφαλιστήριο και ανανεώνεται κάθε φορά για ίσο χρονικό

διάστημα μετά τη λήξη της ασφαλιστικής περιόδου, καθώς και για τις επόμενες, εκτός εάν 30 ημέρες πριν από το τέλος κάθε ασφαλιστικής περιόδου, καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη ειδοποιήσει το άλλο με συστημένη επιστολή για το αντίθετο. Σε κάθε ανανέωση εκδίδεται νέο ασφαλιστήριο ή βεβαίωση για ανανέωση της ασφαλιστικής συμβάσεως (ανανεωτήριο). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 9 παρ. 1 της ίδιας υπουργικής αποφάσεως, καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δύναται ελευθέρως κατά πάντα χρόνο, με έγγραφο συστημένο ή επί αποδείξει, να καταγγείλει την ασφαλιστική σύμβαση. Η ακύρωση επέρχεται μετά πάροδο 20 ημερών από την κοινοποίηση του περί καταγγελίας εγγράφου. Τέλος, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 11 του ν. 489/1976, ο ασφαλιστής δεν μπορεί να αντιτάξει κατά του προσώπου που ζημιώθηκε, όταν αυτό ασκεί την κατά το άρθρο 10 παρ. 1 αξίωση, ενστάσεις που απορρέουν από την ασφαλιστική σύμβαση, επιφυλασσομένου σ' αυτόν του δικαιώματος αγωγής κατά του ασφαλισμένου του αντισυμβαλλόμενου και του οδηγού, κατά δε την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 2170/1993, η ακύρωση, η λήξη ή η αναστολή της ασφαλιστικής σύμβασης δύναται να αντιταχθεί κατά του τρίτου που ζημιώθηκε μόνο αφού το ατύχημα συνέβη μετά πάροδο δέκα έξι ημερών από την εκ μέρους του ασφαλιστή γνωστοποίηση της ακύρωσης ή λήξης ή αναστολής. Η γνωστοποίηση γίνεται στην κατοικία ή διαμονή του ασφαλισμένου ή του αντισυμβαλλομένου με επιστολή του ασφαλιστή προς αυτόν. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων σαφώς προκύπτουν τα ακόλουθα: Η για ορισμένη χρονική περίοδο συναφθείσα ασφαλιστική σύμβαση της από αυτοκίνητο απορρέουσας αστικής ευθύνης, ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα εκτός αν τριάντα ημέρες πριν από τη λήξη της αρχικής ή της κατά παράταξη ασφαλιστικής περιόδου καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη ειδοποιήσει περί του αντιθέτου το άλλο μέρος. Η ανανέωση αυτή δεν εξαρτάται από την εκπλήρωση της κύριας υποχρεώσεως του αντισυμβαλλομένου να καταβάλει τα νόμιμα ασφάλιστρα. Η οπωσδήποτε επερχόμενη ακύρωση ή λήξη της ασφαλιστικής σύμβασης, στην έννοια δε της λήξης περιλαμβάνεται και η δι' αντισυμφωνίας των μερών κατάργηση αυτής, δεν μπορεί να αντιταχθεί κατά του τρίτου που ζημιώθηκε παρά μόνο αν γνωστοποιήθηκε εγγράφως από τον ασφαλιστή στον αντισυμβαλλόμενο και πέρασαν 16 ημέρες από την άνω γνωστοποίηση. Ο σκοπός της γνωστοποίησης είναι να άρει κάθε αμφισβήτηση ως προς το χρόνο παύσης της ευθύνης του ασφαλιστή και έτσι ν' αποτρέψει τη δυνατότητα συμπαιγνίας μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλισμένου σε βάρος του ζημιωθέντος τρίτου, στην προστασία του οποίου αποβλέπει η διάταξη του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 489/1976. Εξάλλου, κατά το άρθρο 167 ΑΚ, η δήλωση της βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί. Τέλος, η λύση της ασφαλιστικής σύμβασης, εκτός από άλλους τρόπους, επέρχεται και με καταγγελία (άρθρο 9 παρ. 1 της ...5-4-1978 απόφασης Υπουργού Εμπορίου, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 παρ. 5 του ν. 489/1976) αυτής, οποτεδήποτε από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και με κατάργησή της με αντισυμφωνία των μερών κατά το γενικό κανόνα του άρθρου 361 ΑΚ (Ολ.ΑΠ 24/1994). Αυτή η λύση ισχύει καταρχήν μόνο στις σχέσεις μεταξύ ασφαλισμένου και ασφαλιστή. Η γνωστοποίηση αυτή απαιτείται και αν ακόμη η ακύρωση της ασφαλιστικής σύμβασης έγινε με μεταγενέστερη κοινή συμφωνία ασφαλιστή και αντισυμβαλλομένου ή ασφαλισμένου. (Ολ.ΑΠ 3/2005, ΑΠ 1052/2006).

Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση αναφορικά με την ύπαρξη ή μη ασφαλιστικής σύμβασης μεταξύ του αναιρεσείοντος και της αναιρεσίβλητης ασφαλιστικής εταιρίας, δέχθηκε, ανελέγκτως, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "...Αποδείχθηκε στην συνέχεια ότι πράγματι ο Β. Κ. εκκαλών στην παρούσα δίκη, με την ασφαλιστική εταιρεία ... ΑΕ είχε συνάψει ασφαλιστική σύμβαση για τις ζημιές σε πρόσωπα και πράγματα εκ της κυκλοφορίας του με αριθμό ... Ι.Χ.Ε αυτοκινήτου δυνάμει της οποίας είχε εκδοθεί το με αριθμό ... ασφαλιστήριο συμβόλαιο, και στην συνέχεια με το με αριθμό .../2.1.2002 ανανεωτήριο συμβόλαιο η σύμβαση αυτή ανανεώθηκε για

διάστημα 30/1/2002 μέχρι 30/7/2002. Αποδείχθηκε ακόμη ότι 15/4/2002 η παραπάνω ασφαλιστική εταιρεία με την με αριθμό ... ενιαία πρόσθετη ακυρωτική πράξη ακύρωσε το παραπάνω ανανεωτήριο με αριθμό .../2.1.2002 συμβόλαιο. Την παραπάνω ακύρωση δεν γνωστοποίησε στον αντισυμβαλλόμενο της Β. Κ. και έτσι σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στην μείζονα σκέψη ως προς τους τρίτους παθόντες εκ της κυκλοφορίας του παραπάνω με αριθμό κυκλοφορίας ... Ι.Χ.Ε αυτοκινήτου ευθυνόταν όπως και με τις δικαστικές αποφάσεις, που αναφέρθηκαν κρίθηκε. Όμως με τον αντισυμβαλλόμενο της Β. Κ. κατά τον χρόνο του ατυχήματος δηλ. στις 24/10/2002, ουδεμία την συνέδεε ασφαλιστική σύμβαση και τα καταβληθέντα στον Χ. Δ. δικαιούται να τα αναζητήσει με τις αρχές του αδικαιολογήτου πλουτισμού, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα. Δεν αποδείχθηκε από κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι ο Β. Κ. την 9/7/2002 με την παραπάνω ασφαλιστική εταιρεία συνήψε νέα ασφαλιστική σύμβαση διάρκειας ενός έτους δηλαδή από 12 μεσ. της 9/7/2002 μέχρι 12 μεσ. της 9/7/2003, όπως ο παραπάνω εκκαλών εναγόμενος ισχυρίστηκε. Δεν αρκούν για να δημιουργηθεί δικανική πεποίθηση για ύπαρξη τέτοιας σύμβασης η προσκόμιση από τον εναγόμενο - εκκαλούντα ενός εγγράφου -εντύπου αποδείξεως της ενάγουσας ασφαλιστικής εταιρείας- το οποίο δεν φέρει χρονολογία και ουδεμία υπογραφή στο οποίο αναφέρεται ότι ο εναγόμενος Β. Κ. κατέβαλε ποσό 350 € ως προκαταβολή ασφαλίσεων. Ούτε η δυσανάγνωστη σφραγίδα, η οποία έχει τεθεί χωρίς υπογραφή επί του κειμένου της απόδειξης δημιουργεί δικανική πεποίθηση για ύπαρξη φυσικού προσώπου, ως ασφαλιστικού πράκτορα της ενάγουσας, το οποίο έλαβε το ποσό αυτό πλην όμως δεν ενημέρωσε από 9/7/2002 μέχρι το χρόνο του ατυχήματος (24.10.2002) την ενάγουσα για την κίνηση αυτή του εναγομένου. Εξάλλου το προσκομισθέν έγγραφο με ένδειξη ειδικό σήμα μόνο χωρίς να συνοδεύεται από βεβαίωση για την ασφάλιση δεν προϋποθέτει κατάρτιση σύμβασης την 9/7/2002 μεταξύ της ενάγουσας και του εναγομένου, όπως ο τελευταίος ισχυρίζεται. Βέβαια η ενάγουσα ασφαλιστική εταιρεία για τα προσκομισθέντα από τον εναγόμενο έγγραφα ουδέν αναφέρει, παρόλο που φέρουν και τα δύο το σήμα της. Όμως η παραδρομή αυτή της ενάγουσας σε συνδυασμό με την επί δύο μήνες μετά την από 1/7/2002 αδράνεια του εναγομένου να προσέλθει στα γραφεία της ενάγουσας για κατάρτιση και παραλαβή νέου ασφαλιστηρίου, αφού τέτοιο δεν είχε εις χείρας του, δεν οδηγεί στην κρίση ότι υπήρχε ασφαλιστική σύμβαση μεταξύ του Β. Κ. και της ασφαλιστικής εταιρείας με την επωνυμία "... ΑΕ" τον χρόνο του ένδικου ατυχήματος, για το ζημιογόνο στο ατύχημα αυτό με αριθμό κυκλοφορίας ... Ι.Χ.Ε αυτοκίνητο. Δεν έσφαλε συνεπώς η εκκαλουμένη που έκρινε τα αυτά και ως αβάσιμα κατ' ουσίαν πρέπει να απορριφθούν όσα αντίθετα ο εκκαλών ισχυρίζεται, περί υπάρξεως νέας, μετά την ακύρωση της 15/4/2002, ασφαλιστικής συμβάσεως μεταξύ αυτού και της εφεσίβλητης...". Έτσι που έκρινε το Εφετείο, ότι την 15-4-2002 η ασφαλιστική εταιρία με την με αριθμό ... ενιαία πρόσθετη ακυρωτική πράξη ακύρωσε το με αριθμό .../ 2-1-2002 συμβόλαιο, παραβίασε τις προαναφερόμενες διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, διότι αξίωσε λιγότερα στοιχεία από όσα κατά νόμο απαιτούνται, προκειμένου να επέλθουν τα αποτελέσματα της ακύρωσης της ένδικης ασφαλιστικής σύμβασης έναντι των συμβαλλομένων και συγκεκριμένα τη γνωστοποίηση της ακύρωσης της ένδικης ασφαλιστικής σύμβασης του ν. 489/76 από την ασφαλιστική εταιρία προς τον εναγόμενο ασφαλισμένο της και ήδη αναιρεσιόντα με την έκδοση της ως άνω ενιαίας πρόσθετης ακυρωτικής πράξης της γενόμενης ακύρωσης της ασφαλιστικής σύμβασης. Η ως άνω γνωστοποίηση με επιστολή του ασφαλιστή προς τον ασφαλισμένο είτε η ακύρωση έλαβε χώρα σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 489/1976 ή του άρθρου 9 παρ. 1 της υπ' αριθμ. ...5-4-1978 Απόφασης του Υπουργού Εμπορίου απαιτείται να τηρηθεί, διότι η καταγγελία αυτή αποτελεί άσκηση διαπλαστικού δικαιώματος του ασφαλιστή με την οποία εκφράζεται η σαφής βούλησή του για ακύρωση της ασφαλίσεως, πρέπει να περιέχεται σε γραπτό κείμενο και να γνωστοποιείται στον λήπτη της ασφάλισης είτε σκοπός της γνωστοποίησης είναι η άρση κάθε αμφισβήτησης, ως προς τον χρόνο παύσης της ευθύνης του

ασφαλιστή και η εντεύθεν αποτροπή της δυνατότητας συμπαιγνίας μεταξύ ασφαλισμένου και ασφαλιστή σε βάρος του ζημιωθέντα τρίτου, στην προστασία του οποίου αποβλέπει. Επομένως ο από τον αριθ. 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ πρώτος λόγος αναίρεσης πρέπει να γίνει δεκτός, δεδομένου, ότι η ακύρωση αυτή στην πραγματικότητα δεν αποτελούσε συμβατική λύση της συμβάσεως, η οποία έγινε με σύμπτωση των βουλήσεων αμφοτέρων των μερών αλλά μονομερή ακύρωση της ένδικης ασφαλιστικής συμβάσεως από την ασφαλιστική εταιρία ώστε για την ισχύ αυτής τόσο έναντι των συμβληθέντων διαδίκων αλλά όσο και έναντι του ζημιωθέντος τρίτου να είναι αναγκαία η επίδοση αυτής της τυπικής γνωστοποίησης (άρθρο 11 παρ. 2 του ν. 489/1976 και 6 παρ. 1 και 9 παρ. 1 της Υ.Α ...1978) (Εμπορίου). Κατ' ακολουθία παρέλκει η έρευνα της με τον δεύτερο από τον αριθ. 1β' του άρθρου 559 ΚΠολΔ λόγο αναίρεσης προβαλλόμενης αιτίας, ότι το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση μη δεχόμενο την κατάρτιση ασφαλιστικής σύμβασης μεταξύ του ιδίου και της αναιρεσίβλητης ασφαλιστικής εταιρίας παρά το γεγονός ότι ο ίδιος κατείχε το ειδικό σήμα του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 489/1976 και έγγραφη βεβαίωση είσπραξης προκαταβολής ασφαλιστρών της αναιρεσίβλητης, παραβίασε τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα οποία αφορούν την υπαγωγή του πραγματικού γεγονότος της έκδοσης και παράδοσης ειδικού σήματος στον κανόνα δικαίου ότι η κατοχή του ειδικού σήματος προϋποθέτει σύναψη ασφαλιστικής σύμβασης του ν. 489/1976, δίχως να απαιτείται η κατοχή του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, η έκδοση του οποίου και η κατοχή του επακολουθεί της εν λόγω ασφαλιστικής σύμβασης και ότι από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι το Εφετείο δέχθηκε ότι κατά τον χρόνο του επίδικου ατυχήματος δεν είχε καταρτισθεί ασφαλιστική σύμβαση μεταξύ των διαδίκων διότι η συνοδεύουσα το ως άνω ειδικό σήμα έγγραφη βεβαίωση είσπραξης προκαταβολής ασφαλιστρών δεν φέρει χρονολογία και υπογραφή, η δε τεθείσα επί του κειμένου αυτής σφραγίδας είναι δυσανάγνωστη και χωρίς υπογραφή με αποτέλεσμα η προσκόμιση μόνο του ειδικού σήματος χωρίς την νομίμως συνταγείσα βεβαίωση είσπραξης προκαταβολής ασφαλιστρών δεν προϋποθέτει κατάρτιση ασφαλιστικής σύμβασης μεταξύ του αναιρεσειόντος και της αναιρεσίβλητης ασφαλιστικής εταιρίας. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω πρέπει ν' αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, να παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, που την εξέδωσε, συντιθέμενο από άλλους Δικαστές (άρθρο 580 παρ. 3 ΚΠολΔ), να καταδικασθεί η αναιρεσίβλητη στην πληρωμή της δικαστικής δαπάνης του αναιρεσειόντος (άρθρα 176, 183 ΚΠολΔ) και να διαταχθεί η απόδοση του παραβόλου στον καταθέσαντα αναιρεσειόντα (άρθρο 495 παρ. 4 εδ. ε' ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 6266/2011 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο που θα συγκροτηθεί από άλλους Δικαστές, εκτός εκείνων, που εξέδωσαν την προσβαλλόμενη απόφαση.

Καταδικάζει την αναιρεσίβλητη στη δικαστική δαπάνη του αναιρεσειόντος, την οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000,00) ευρώ.

Και

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου στον καταθέσαντα αναιρεσειόντα.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 15 Δεκεμβρίου 2017.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 22 Ιανουαρίου 2018.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ